

НЕГАРНІ СЛОВА

— Як ти можеш таке казати? — часто дивувалася Лапуня. — Ці слова такі негарні...

Пустунчик не розумів, що засмучує подружку. Слова як слова! Всі з літер однієї абетки. Що в них гарного чи негарного?

Розумник теж казав, що теплі слова можуть зігріти душу, а грубі та злі — ранять сильніше, ніж іржавий цвях. Треба пильнувати, що кажеш: часом слова діють наче ліки або отрута. Висловлювати свої почуття та думки не лише точно, а ще й гарно — в цьому і полягає людська культура.

Пустунчик не розумів, навіщо ретельно добирати слова? Що він думає, те й каже. Навіщо брехати? Перед ким виставлятися? Друзі ж добре знають його та завжди зрозуміють.

Якось Пустунчику наснилося, що він стоїть посеред великої зали. У кутку щось заворушилося.

— Що це за потвора? — здивувався Пустунчик. До нього стрибала груба сіра чотирикутна істота, схожа на подушку, яку чаклун перетворив на жабу.

— Це твоя Потвора, — звідкись поряд взялася Лапуня. — Подобається?

— Ні! Бридка гидота! — Пустунчик відкинув Потвору, але за нею поповзло щось липке, безформне, бородавчате...

— ЩО ЦЕ?! — злякався Пустунчик.

— Це твої слова, — почувся голос Лапуні, але самої подружки він більше не бачив. — Те, що ти кажеш, має такий вигляд.

— Ага, отже, я сам створив цих кракозябриків? Тоді киш! Пішли геть!

Пустунчик більше не боявся. Він прогнав Потвору та Бридоту у дальній кут, коли помітив якесь чудернацьке створіння, зелене, лускате, з безліччю голок, закручене, наче морський коник.

— А ти хто?

— Це твій Кракозябрик, — пояснила невидима Лапуня.

— А він прикольний! — засміявся Пустунчик. — Подобається? Тоді давай, візьми його до рота!

— Нащо? — відсахнувся від істоти Пустунчик.

— Бо це сказане тобою слово. А як ти вимовляєш слова? Тож нумо, проковтни його та знову скажи!

— Не хочу! Він напевне бридкий на смак та ще й колеться!

— Але ти кожного дня вимовляєш кілька сотень таких Кракозябриків та ще й багато чого гіршого на вигляд, — пролунав голос Лапуні.

Різні дуже негарні слова оточили Пустунчика. Кричали, благали їх проковтнути. Але Пустунчик навіть дивитися на них без огиди не міг.

— Не хочу! Не хочу! Тьху на вас! Рятуйте! Геть від мене!..

Пустунчик прокинувся та озирнувся по кутках. Все було тихо. Він нікому не казав про свій сон, але з того дня почав набагато уважніше ставитися до власної мови. Пустунчик більше не сипав дуже різкі, колючі, злі та непристойні слова. Навіть слівце „прикольнo“, про яке Розумник не раз казав, що це некультурно, якось трохи поколювало йому язик, і Пустунчик замислювався, чи варто взагалі його вживати?

Навіть коли Пустунчик бачив щось насправді бридке та потворне, він добре думав, чи треба називати це явище та торкатися його своїм язиком. Його мова стала гарною та чистою. Саме це Розумник називав культурою мовлення.

Може, всі культурні люди теж колись бачили такий сон і зрозуміли красу мови? Так чи ні, але все, що ми говоримо, особливо близьким людям, має велике значення.

Олена Крижановська

Передплатний індекс 89454

Головний редактор:

Дарія Біда, тел.: (032) 236-71-24,
e-mail: dabida@mis.lviv.ua

Заступник головного редактора:

Світлана Вольська,
e-mail: svitlana300@gmail.com
Дизайн і верстка: Марина Шутурма.

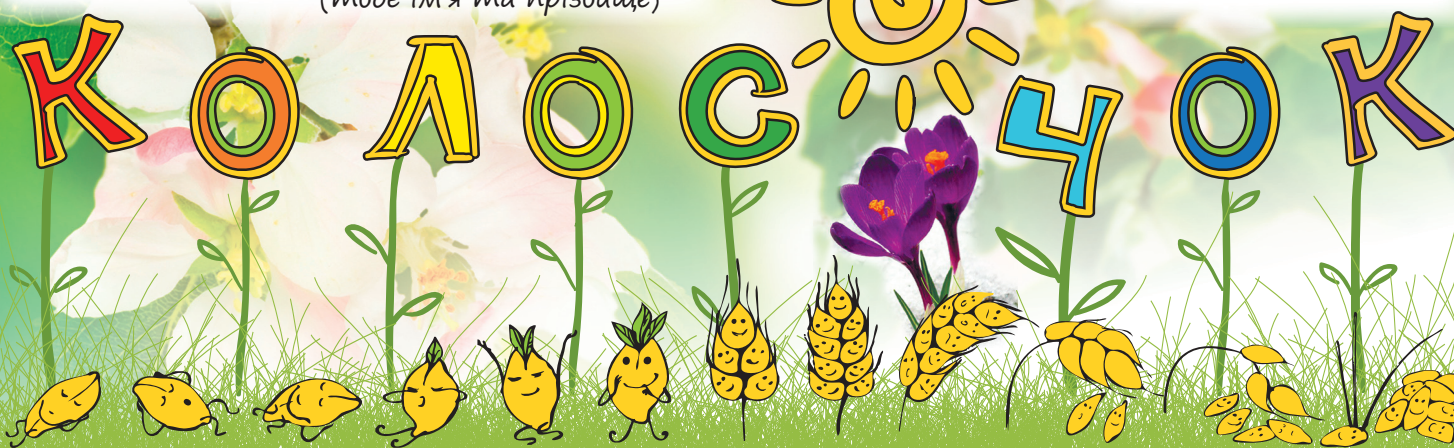
Підписано до друку 22.02.13,
формат 60x84/8.

Друк офсетний. Наклад 12 000 прим.
Адреса редакції: 79038, м. Львів,
а/с 9838. Надруковано в друкарні
ТОВ "Видавничий дім „УКРПОЛ“.

Юний медик

(твое ім'я та прізвище)

№7/2014
БЕРЕЗЕНЬ

НАУКОВО-ПОПУЛЯРНА ТЕМАТИЧНА ПРИРОДНИЧА ГАЗЕТА ДЛЯ РОЗУМНИКІВ І РОЗУМНИЦЬ

ОЙ, ВЕСНА, ВЕСНА, ДНЕМ КРАСНА

Щойно пригріє сонечко та зійде сніг, зацвітає мати-й-мачуха. Вона набирається сил та розквітає ще під снігом, у своєму власному парничку. Рослина дихає, виділяючи тепло. Сніг навколо неї тане, і утворюється невеликий купол з тоненькою скоринкою льоду.

Листочки, які тільки-но розвернулися з бруньок, зморщені та липкі. Шкірка у них дуже тоненька та легко пропускає воду. Зморщені листочки підставляють до сонця та вітру меншу поверхню й менше випаровують води. Смола, яка на них проступає, затримує вологу і оберігає ніжні молоді пагони

від різких змін погоди. Смолянисті листочки гарно пахнуть, наповнюючи травневе повітря духмяним ароматом.

Для птахів весняні пісні – серйозна і важлива справа. Співають лише самці. Майбутня мама летить на пісню, яка видається їй найкращою. Піснею птах сповіщає інших самців про межі ділянки, де він буде полювати на комах та доглядати своїх пташенят. Якщо поруч пролунає пісня суперника, господар розпушує пір'я, кидається до нього та проганяє. Закінчиться весна, обзаведуться птахи сім'ями – тут і пісням кінець.

ДОВІДНИЧОК РОЗУМНИКА

Сезони року та їхня тривалість

Сезон	Місяці	Тривалість (у днях)
Зима	грудень, січень, лютий	90 (91 у високосний рік)
Весна	березень, квітень, травень	92
Літо	червень, липень, серпень	92
Осінь	вересень, жовтень, листопад	91

Найдовші сезони – весна і літо, найкоротші – зима, у високосний рік зима триває стільки ж днів, як і осінь.

САМ СОБІ СІНОПТИК

Наші прабабці та прадіди уважно спостерігали за природою і вміли передбачати погоду. Не лише люди передбачають погоду. Учені стверджують, що це вміють понад 400 видів рослин та 600 видів тварин!

Чудовими синоптиками є птахи. Вони постійно перебувають у повітрі, відчувають вплив усіх змін у повітряному океані. Впродовж століть птахи стали чутливими до змін атмосферного тиску, освітленості, накопичення в атмосфері електрики напередодні грози. Птахи реагують на метеорологічні зміни заздалегідь. Про це вони повідомляють співом, криками, поведінкою, термінами повернення з вирію.

Приліт граків віщує прихід весни. Вони перші серед птахів прилітають до нас з півдня. Весна – чудова пора року для спостереження за птахами. Спробуємо прогнозувати погоду в нашому краї за допомогою пташок. Нам допоможуть народні прикмети...

• Журавель танцює – на потепління

• Горобці збираються зграйками, купаються в поросі та піску – буде дощ

• Мартини прилетіли – незабаром крига рушить

• Жайворонки довго співають – збережеться ясна погода без дощу

• Кури кудкудачуть – буде дощ

• Голуби туркочуть – на тепло

СЕКРЕТИ ВЕСНИ

- Щодня тривалість світлого часу доби збільшується. 21 березня тривалість дня така ж, як ночі. Цей день називають днем весняного рівнодення. Далі світлого часу буде ще більше.
- Для багатьох рослин зимові морози не такі страшні, як тривалі заморозки навесні. Деревя потроху прокидаються від сну, розпускаються бруньки. Вони можуть постраждати навіть від невеликих заморозків.
- Одне з найперших весняних явищ – сокорух у деревах. На зиму в коренях та у деревині стовбура відкладається поживна речовина – крохмаль. Навесні корені вбирають з ґрунту талу воду, і крохмаль перетворюється на цукор. Піднімаючись стовбуром, вода несе розчинений цукор до гілок, бруньок, листків.

• Гуси сидять, сховавши голови під крило, – настане похолодання

• Гуси й качки пірнають – на дощ

• Ранній приліт жайворонків – до теплої весни

